

*Хомутиннік В. Ю.,
здобувач кафедри фінансового права,
Національний університет «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого»*

КОРЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ВЛАДНИХ ОРГАНІВ ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТАТНОСТІ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

Перерахування коштів із районних бюджетів на видатки, які не передбачалися при затвердженні бюджету, можуть здійснюватися лише за особливою процедурою. При цьому таке перерахування мало проводитися з дотриманням процедур внесення змін до Програми розвитку та реформування житлово-комунального господарства та внесення змін до рішення районної ради про бюджет, що передбачає з'ясування таких питань:

- 1) чи має право місцева рада самостійно використовувати грошові кошти, додатково одержані при виконанні місцевого бюджету;
- 2) чи можуть вважатися видатки на покриття різниці тарифів на теплопостачання бюджетним установам такими, що мають здійснюватися з місцевого бюджету;
- 3) хто є розпорядниками коштів місцевих бюджетів.

По-перше, необхідно відмежовувати такі поняття, як вільний залишок бюджетних коштів та кошти, додатково одержані при виконанні бюджету.

Відповідно до ст. 14 Бюджетного кодексу України [1] вільний залишок бюджетних коштів становить перевищення залишку коштів загального фонду бюджету над оборотним залишком бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду.

Такий залишок не підлягає вилученню і використовується на проведення видатків згідно з рішенням відповідної ради. Отже,

вільний залишок бюджетних коштів утворюється саме на кінець бюджетного періоду. Згідно зі ст. 78 Бюджетного кодексу України додатково одержані кошти при виконанні бюджету – це кошти, що надходять до відповідного бюджету у процесі виконання певного бюджету понад тих сум, які встановлено у рішенні про місцевий бюджет.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [3] бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) – це план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування; районний бюджет – це план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення спільних інтересів територіальних громад сіл, селищ, міст районного значення, виконання місцевих програм, здійснення бюджетного вирівнювання.

У ст. 65 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» закріплено, що доходи, додатково одержані у процесі виконання місцевих бюджетів, суми перевищення доходів над видатками, що утворилися в результаті збільшення надходжень до бюджету чи економії у видатках, вилученню не підлягають, крім випадків, передбачених законом. Рішення про використання таких коштів приймається відповідною радою. Викладене свідчить, що місцеві ради мають право самостійно вирішувати питання стосовно використання грошових коштів, які додатково одержані при виконанні певного місцевого бюджету. Для цього необхідно внести відповідні зміни до рішення про місцевий бюджет.

Поряд із тим Бюджетним кодексом встановлені певні обмеження стосовно використання коштів, додатково одержаних при виконанні місцевого бюджету. Так, згідно з ч. 7 ст. 78 Бюджетного кодексу України рішення про внесення змін до рішення про місцевий бюджет ухвалюється відповідною радою за поданням офіційного висновку місцевого фінансового органу про обсяг вільного залишку бюджетних коштів, перевиконання чи недовиконання дохідної частини загального фонду відповідного бюджету. Факт перевиконання дохідної частини загального фонду місцевого бюджету визнається за підсумками першого півріччя та наступних звітних періодів поточного бюджетного періоду на підставі офіційних висновків місцевого фінансового органу за умови перевищення доходів загального фонду місцевого

бюджету (без урахування міжбюджетних трансфертів), урахованих у розписі місцевого бюджету на відповідний період, не менше ніж на 5 відсотків. Таким чином, місцева рада має право самостійно використовувати кошти, додатково отримані при виконанні місцевого бюджетного.

По-друге, одним з найважливіших принципів бюджетної системи України, закріплених у чинному Бюджетному кодексі України (ст. 7), є принцип цільового використання бюджетних коштів, який визначає, що бюджетні кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними призначеннями. Принцип цільового використання коштів означає, що бюджетні кошти виділяються у розпорядження конкретних одержувачів із чітким визначенням їх на фінансування конкретних цілей. Нецільове використання бюджетних коштів, тобто витрачання їх на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України чи рішенням про місцевий бюджет, виділеним бюджетним асигнуванням чи кошторису, є порушенням бюджетного законодавства України і підставою для притягнення до дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної відповідальності у порядку, визначеному законами України.

Відповідно до ч. 2 ст. 85 Бюджетного кодексу України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад, міські, селищні, сільські голови (якщо відповідні виконавчі органи не створені) зобов'язані забезпечити здійснення видатків, визначених пунктами 2 і 3 статті 82 Бюджетного кодексу України, з відповідних місцевих бюджетів з додержанням розподілу цих видатків між бюджетами, визначеного статтями 88–91 Бюджетного кодексу України.

Статтею 91 Бюджетного кодексу України встановлено перелік видатків місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. До таких видатків належать, зокрема, видатки на місцеві програми розвитку житлово-комунального господарства та благоустрою населених пунктів; інші програми, затверджені відповідною радою згідно із законом.

Питання затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку відповідно району, області, цільових програм з інших питань, заслуховування звітів про їх виконання; затвердження відповідно районних, обласних бюджетів, внесення змін

до них, затвердження звітів про їх виконання належать до питань, які вирішуються виключно на пленарних засіданнях районних чи обласних рад (ч. 1 ст. 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

У Законі України «Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки» [2] від 24.06.2004 р. (додаток № 1 до Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2004–2010 роки) визначені, зокрема, основні завдання органів місцевого самоврядування щодо реалізації цієї Програми, одним з яких є забезпечення безбиткового функціонування підприємств житлово-комунального господарства. Зважаючи на викладене, а також з урахуванням положень ч. 2 ст. 85 та ст. 91 Бюджетного кодексу України видатки на районні програми розвитку житлово-комунального господарства, у тому числі дотації підприємствам житлово-комунального господарства, є видатками місцевих (районних) бюджетів та не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Такі видатки не відносять до видатків Державного бюджету України, оскільки вони не наведені у ст. 87 Бюджетного кодексу України, де вказаний перелік видатків Державного бюджету України.

По-третє, відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 22 Бюджетного кодексу України головними розпорядниками бюджетних коштів можуть бути виключно за бюджетними призначеннями, передбаченими місцевими бюджетами, керівники місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів рад та їх секретаріатів, керівники головних управлінь, управлінь, відділів та інших самостійних структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, виконавчих органів рад. При цьому головні розпорядники коштів місцевих бюджетів визначаються рішенням про місцевий бюджет із дотриманням умов, встановлених пунктами 2 і 3 частини 1 ст. 22 Бюджетного кодексу України.

Таким чином, перерахування головним розпорядником коштів з районного бюджету, яке здійснюється відповідно до бюджетного призначення підприємствам житлово-комунального господарства, якщо таке перерахування було передбачено змінами до Програми розвитку та реформування житлово-комунального господарства району та змінами до районного бюджету на 2008 рік, відповідає

вимогам чинного законодавства України. Видатки, передбачені місцевими програмами розвитку житлово-комунального господарства, належать до видатків відповідного місцевого бюджету.

Список використаної літератури

1. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572.
2. Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки: закон України: від 24.06.2004 р. № 1869-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 46. – Ст. 512.
3. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України: від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.